

Au trecut trei ani de la începutul reformei sistemului de organizare a cercetărilor științifice și a procesului de inovare – perioadă dificilă în care a fost creată baza legislativă de reformare a științei și a început realizarea prevederilor acestor acte legislative, în primul rând, a Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova. Nu exagerez, dacă voi afirma, că „Codul” este un document radical ce modifică cardinal sistemul de organizare a științei în Republica Moldova.

Intr-un timp relativ scurt, în conformitate cu programul de reformare, au fost organizate noi secții de științe, create Asambleea Academiei de Științe și Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al A. Ș. M., membrii cărora, conform „Codului”, au fost aleși din rândurile savanților, care reprezintă atât știința academică, universitară, cât și cea de ramură. Totodată, a fost fondată Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic, obiectivul creia constituie crearea infrastructurii de producere cu tehnologii performante în sfera inovațiilor și transferului de tehnologii. Ultimul detaliu de finalizare a acestei etape de reformare a științei a constituit elaborarea și semnarea Acordului de Parteneriat între Guvernul Republicii Moldova și Academia de Științe pe un termen de 4 ani.

Următoarele etape firești ale reformei domeniului de cercetare au fost optimizarea infrastructurii sferei științifice și inovării și acreditarea organizațiilor științifice. Paralel cu aceste schimbări acumulăm experiență în organizarea diferitelor concursuri de finanțare a celor mai importante proiecte de cercetare, cream sistemul de evaluare, în bază de expertiză, a programelor și proiectelor anunțate, participăm activ la elaborarea unor documente importante, cum ar fi strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar, strategia politicii industriale a RM, strategia și proiectul de lege cu privire la valorificarea resurselor regenerabile de energie, proiectul de lege cu privire la incubatoarele inovaționale etc. A fost adus un suflu nou și în colaborarea internațională: astăzi cooperarea științifică cu un număr de state ale lumii este bazată pe executarea proiectelor științifice comune.

Evident, n-au putut fi evitate și unele greșeli în procesul de realizare a reformei sferei științifice și inovării. Permanent se simte necesitatea de a opera modificări în unele regulamente și intenționăm să acționăm în acest sens și în perspectivă. Astăzi putem conchide, că etapa inițială a reformei sferei științifice s-a încheiat și actualmente trebuie să trecem la realizarea sarcinilor, pentru care au fost produse aceste schimbări radicale în organizarea cercetărilor științifice. Însă la această etapă pentru conducerea Academiei de Științe este important să cunoaștem opinia comunității științifice privind reforma inițiată, dat fiind faptul că scopul acesteia a constituit anume crearea condițiilor necesare pentru activitatea eficientă a savantului.

Un grup de cercetători ai Academiei în frunte cu membrul corespondent Andrei Timu a efectuat un sondaj sociologic, la care au participat 537 de reprezentanți ai comunității științifice din țară. Marea majoritate din cei chestionați susține reformele din domeniu. Cu toate acestea, circa 13% din respondenți consideră că reformele efectuate sînt o greșeală. Rezultatele sondajului denotă că este necesar un dialog permanent între conducerea Academiei și oamenii de știință.

Stima colegi, această adresare a fost lansată în scopul de a cunoaște opinia savanților privind reformele realizate și noile obiective de perspectivă. Noi vom examina minuțios toate propunerile Dvs., iar cele mai interesante dintre ele cu rezonanță amplă vor fi plasate pe site-ul Academiei în vederea inițierii unor discuții publice.

În continuare mă voi referi la unele sarcini, care în opinia conducerii Academiei, sînt astăzi prioritare.

Consider, că pentru Republica Moldova care nu dispune de resurse naturale ce i-ar permite să supraviețuiască economic, unica cale ce ar asigura dezvoltarea social-economică a țării este crearea industriei de producție științific-intensivă. Reieșind din cele spuse, este evident de care domenii științifice și de care rezultate are nevoie statul. În acest sens considerăm necesar de a evidenția trei sarcini strategice, pentru rezolvarea cărora în timpul apropiat vor fi concentrate resursele administrative, financiare, materiale și umane în sfera științifică și inovativă.

Principalul obiectiv pe care și-l propune A. M. constă în **obținerea rezultatelor științifice performante la nivel mondial** în acele domenii de cercetare, care astăzi se află la temelia creării unor tehnologii noi pentru a asigura, astfel, procesul de inovare și a ridica nivelul învățămîntului universitar și postuniversitar.

Este indiscutabil că rezultatele științifice la nivel mondial pot fi obținute numai în cazul aplicării în practică a metodelor moderne de cercetare care necesită echipament performant, cîștii specializate de înaltă calificare. În acest scop planificăm să susținem în anii apropiați direcțiile și laboratoarele științifice care ar putea asigura efectuarea cercetărilor la nivel mondial. Anume de realizarea acestui obiectiv depinde dacă țina noastră va influența realmente dezvoltarea durabilă a țării și prin aceasta Republica Moldova va rămîne în spațiul științific comun mondial.

Al doilea obiectiv strategic al A. M., nu mai puțin important, constituie **asigurarea științifică și de expertiză a celor mai importante decizii ale conducerii țării** într-un spectru de probleme destul de larg: de la politica externă și internă, strategiile sectoriale de dezvoltare ale diverselor domenii economice, pînă la problemele de ocrotire a mediului, sănătatea, de educație, cultură și multe altele.

Astăzi noi am conștientizat, că Academia de Științe, fiind coordonatorul științific din întreaga țară, este obligat să se încadreze activ în procesul de luare a deciziilor strategice de stat, necesare pentru dezvoltarea social-economică a țării. Mergînd pe această cale, pe neașteptate ne-am ciocnit de așa numită „mentalitate sovietică”, situație în care specialiștii de înaltă calificare nu manifestă inițiativă și teaptă, ca și pe timpuri, indicații de la instanțele superioare. Intenționăm să schimbăm în mod radical această stare de lucruri. Deja au fost înregistrate unele succese. La inițiativa organizațiilor științifice a fost elaborat un set de documente importante de stat.

În condițiile actuale de dezvoltare intensivă și a impactului puternic antropic asupra mediului pe primul plan se plasează problemele legate de ecologie. Astăzi în multe cazuri legislația determină sarcinile științifice. Anume legislația, și, în special, celei din domeniul ecologiei și protecției mediului, îi revine sarcina de „comanditar” al elaborărilor științifice. În această situație nu avem dreptul să lăsăm această „comandă” fără atenție.

Următorul obiectiv al Academiei este de crearea **tehnologiilor de vîrf ce ar asigura sporirea nivelului de viață al populației** și securitatea ei, producerea mărfurilor de export înalt competitive, condițiile de dezvoltare durabilă a țării prin prisma regională și locală.

Realizarea acestei sarcini are mai multe fațete. Crearea condițiilor, în care știința Moldovei ar începe să influențeze efectiv economia, deci, această situație se va reflecta pozitiv și asupra nivelului de viață al fiecărui cetățean, constituie unul din obiectivele de bază ale Academiei. Afirmăm încă o dată, că toate reformele din cadrul Academiei de științe, inclusiv adoptarea Codului cu privire la știință și inovare, au fost făcute în numele realizării acestui scop nobil.

Stimați colegi, sesiunile jubiliare ale secțiilor de științe ale Academiei și Asambléa din 12 iunie 2006 au demonstrat, că avem rezultate științifice la nivel mondial, elaborări științifice competitive și, principalul - savanți veritabili, pasionați de știință, care conștientizează responsabilitatea sa față de viitorul țării, că potențialul lor intelectual trebuie folosit eficient la etapa de tranziție a Republicii Moldova pe calea de dezvoltare inovativă.

În continuare mă voi referi la diferența principală dintre procesul de inovare și procesul de implementare, atât de popular, dar cu o eficiență minimă în perioada sovietică. De fapt, implementarea poate să aibă loc doar în condițiile unei economii planificate și este considerat drept o modernizare a tehnologiilor existente. Modernizarea tehnologică, numită implementare, constituie doar o parte neînsemnată a procesului de inovare. Și au drept la viață doar elaborările viabile, competitive, solicitate de agenții economici. Cercetările de dragul curiozității devin anacronice și nu au viitor.

Este evident că toate cele trei obiective, nominalizate mai sus – *obținerea rezultatelor la nivel mondial, argumentarea științifică a deciziilor de stat, influența pozitivă asupra economiei* – sînt interdependente. Practic este imposibil de realizat un obiectiv fără de celelalte. Actualmente nu poartă încă pe piața internațională cu producție științifică intensivă și rezultatele științifice din domeniul respectiv să corespundă nivelului mondial. Și deciziile de stat, și deciziile legislative trebuie, de asemenea, să stimuleze acest nivel.

Fîcînd un rezumat la cele expuse mai sus, voi specifica, că m-am referit doar o parte din obiectivele ce stau în fața Academiei de științe a Moldovei, realizarea cărora ar putea asigura calea strategică de dezvoltare a țării noastre.